

**Хірургія – вінець
всіх лікарських
мистецтв**

*«Нехай джерело мудрості століть не виснажується,
а передається з покоління у покоління та примножується новим»*

Латинський вислів

Хірургія – найдавніша галузь медицини. Початкові основи хірургії були закладені лікарями Стародавньої Індії, Єгипту, Китаю, Греції, Риму. З роками вона розвивалася, удосконалювалася і перетворилася на справжню науку, яка займає одне з чільних місць серед інших медичних дисциплін. Велична історія хірургії рясніє іменами багатьох видатних вчених-хірургів, які зробили вагомий внесок в організацію і розвиток теоретичної та практичної хірургії. Сектор рідкісних книг і рукописів бібліотеки презентує праці великих хірургів ХІХ ст. зі скарбниці світової хірургії.

Пирогов М. І.
(1810-1881)

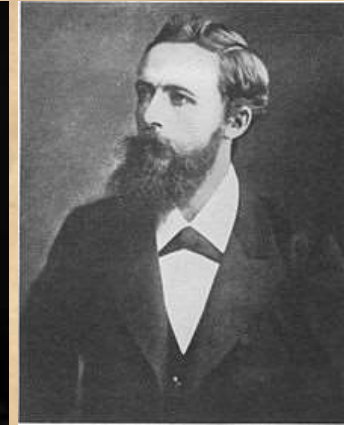
Герен А.
(1816-1895)

Більрот Т.
(1829-1894)

Кохер Т.
(1841-1917)

Микулич-Радецький Й.
(1850-1905)

Монастирський Н. Д.
(1847-1888)

Багатогранні заслуги **М. І. Пирогова** в становленні військової медицини, організації якої присвячена книга.

Пироговъ Н. «Военно-врачебное дѣло и частная помощь на театрѣ войны въ Болгаріи и въ тылу дѣйствующей арміи въ 1877-1878 гг. : Изданіе главнаго управленія Общества попеченія о раненныхъ и больныхъ военныхъ» (С.-Петербург, 1879). Зміст детально передає результати досвіду хірурга з поля бою і в тилу:

1. Основныя начала моей полевой хирургіи.
2. Война – травматическая епидемія. Повальные болезни во время войнъ и ихъ причины.
3. Благоприятный ходъ ранъ въ нынешнюю войну. Три условія способствовавшія благоприятному ходу ранъ.
4. Вся суть военно-санитарного дела въ администраціи.
5. Оказаніе помощи на перевязочныхъ пунктахъ. Оценка способа Листера. Подготовка раненныхъ къ транспорту.
6. Общіе статистическіе выводы нашей статистики. Сравненіе результатовъ нынешней войны с предшествовавшими.

М. І. Пирогов є творцем військово-медичної статистики. В книзі він також аналізує досвід роботи закордонних військових лікарів.

Каравасв Володимир Опанасович – учень Пирогова, світоч європейської хірургії, засновник української офтальмології, отоларингології, ортопедії та травматології, проктології й нейрохірургії, талановитий науковий діяч, перший декан медичного факультету Київського університету Св. Володимира, організатор хірургічної факультетської клініки. Велич Слави лікаря відобразилася у прислів'ї того часу: «Підем до Києва в Лавру помолитися, а Каравасву поклонитися».

Книга під ред. В. Каравасва **«Хирургическая факультетская клиника Императорскаго Университета Св. Владимира съ 1 ноября 1844 года по май 1882 года : съ портретомъ бывшаго директора клиники и атласомъ 55 фототипій больныхъ» (Київ, 1885)** є підсумком 44-річної праці вченого та включає «...обзоръ болезней подъ наблюдениемъ въ стаціонарной клинике и проведенныхъ въ ней операцій, съ укзаніемъ смертности и выздоровлений».

Книга має дарчий напис «Дорогому Товарищу и пріятелю Доктору Людвигу Ивановичу Малиновскому от Д-ра С. М. ш. 1907.20.04».

Герен Альфонс Франсуа Марі – французький хірург Паризьких лікарень, запровадив практику використання ватних пов'язок для профілактики інфекцій ран, описав горизонтальний перелом верхньощелепної кістки безпосередньо над зубами і небом та був спеціалістом з урологічної хірургії, заснував кілька прикладних сечостатевих термінів, які названі його ім'ям.

«Оперативная хирургия» Герена (Москва, 1864) – детальний опис ходу хірургічних втручань з 50 рисунками.

Більрот Теодор – австрійський хірург, працював в клініці «Шаріте», був асистентом Бернгарда фон Лангенбека. Запропонував багато хірургічних операцій: резекцію стравоходу, шлунку, гортані, передміхурової залози та ін. Ввів у хірургію інструмент – затискач Більрота.

Його «Общая хирургическая патология и терапия» (С.-Петербург, 1866) в 50-ти лекціях з рисунками та схемами позиціонується як практичне керівництво для студентів і лікарів.

Кохер Теодор – відомий швейцарський лікар і дослідник, лауреат Нобелівської премії 1909 р. з фізіології і медицини за свої праці з фізіології, патології і хірургії щитоподібної залози.

«Руководство къ оперативной хирургіи» (С.-Петербург, 1898) перевидано 6 разів і перекладено багатьма мовами. Праця стала квінтесенцією викладацького таланту вченого. Відомі епоніми на його честь: точка, маневр, затискач та синдром Кохера.

Микулич-Радецький Й., уродженець Чернівців, польсько-австрійський хірург, професор у Кракові, Вроцлаві та Кенігсберзі. Був винахідником нових операційних технік та інструментів, одним з піонерів антисептичних та септичних методів. У Польщі вважається одним із засновників Краківської хірургічної школи. Опублікував 146 наукових праць. *Найбільш відома «Руководство практической хирургии» (Москва, 1901-03) в співавторстві з Бергманом Е. та Брунсом П. у 4-х томах.*

- Т. 1 – Хирургія голови
- Т. 2 – Хирургія шиї, груди і живота
- Т. 3 – Хирургія брюшної порожнини
- Т. 4 – Хирургія верхніх і нижніх кінцівок.

Немає жодного відомого за життя вченого розділу хірургії, в якому він не полишив би щось нове. Його розробками та винаходами досі користуються у всьому світі.

Монастирський Н. Д., уродженець Чернівців, професор університету Св. Володимира, революціонер у хірургії, першим у світі наважився з'єднати жовчний міхур з тонкою кишкою у хворого на рак підшлункової залози та виконав холецистектомію і гастроентероскопію із приводу рубцевого звуження ворота.

Багато уваги приділяв питанням місцевої анестезії й застосуванню солянокислого кокаїну. *Найбільш відома його праця «О современномъ леченіи ранъ» (С.-Петербург, 1886).*